

**SORULARIN ÇÖZÜMLERİNE
ULAŞMAK İÇİN QR KODU OKUTUNUZ**

VİDEO DESTEKLİ

ALES

KONU ANLATIMLI

**QR KODU OKUTARAK
PEGEMKAMPÜS
UYGULAMASINI İNDİR**

VİDEO DERSLERİ HEMEN İZLE

Lütfen detaylı bilgi için ön sözü okuyunuz.

Komisyon

ALES Tüm Adaylar İçin Konu Anlatımlı

ISBN 978-0-2021-4944-8

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılmaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

10. Baskı: 2023 Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Nilay Balın

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
(0312 802 00 53)
Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İLETİŞİM

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

www.pegem.net

pegem@pegem.net

0538 544 92 40

[pegemakademi](https://www.instagram.com/pegemakademi)

Değerli Adaylar,

Akademik yayın alanında 30 yıllık lider bir kurum olan PEGEM AKADEMİ, Akademik Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı'nın (ALES) ilk yıllarından bu yana yurt çapındaki en önemli başvuru kaynağıdır. Bu güven ve birikimle yürütülen çalışmalardan biri olan ALES Tüm Adaylar İçin Konu Anlatımlı kitabımız, YÖK tarafından 11.06.2018 tarihinde açıklanan yılda üç kez yapılacağı doğrultusunda en son güncellemeler ile sınav sistemine uygun olarak hazırlanmıştır. Adaylara Sözel Yetenek bölümünde 50 ve Sayısal Yetenek bölümünde de 50 sorudan oluşan toplamda 100 soruluk sınav uygulanacaktır. Sınav süresi 150 dakika olarak belirlenmiştir.

Kitap, bu testleri etkili bir şekilde çözebilmeniz amacıyla, sınavın uygulanmaya başladığı ilk yıllardan günümüze kadarki süreçte konuyla ilgili tüm gelişmeleri yakından takip eden ve bu sınava yönelik çalışmalar yapan uzman eğitimcilerce hazırlanmıştır.

Bu kitap, uzun bir birikimin ve yoğun bir emeğin ürünüdür. Kitapla ilgili görüş ve önerileriniz bu ürünün niteliğini daha da arttıracaktır. Değerli görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net aracılığıyla ya da **0538 594 92 40** numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Karekod okutmak için tavsiye edilen uygulamalar

QR Droid

Qrafter

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

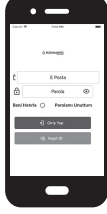

Soruların çözümleri için QR kodu okutunuz.

<https://depo.pegem.net/2023ales-ka-cozum.pdf>

Uygulamanızı Kullanabilmeniz İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

Kapakdaki QR kodunu herhangi bir kod okuyucu uygulaması ile okutarak ilgili Pegem Kampüs uygulamasını indirebilirsiniz.

Üyelik ekranına erişebilmek için; "Kayıt Ol" butonuna tıklayarak, üyelik formunu eksiksiz doldurduktan sonra uygulamayı kullanmaya başlayabilirsiniz.

Üye girişi yaptıktan sonra açılan pencerede kategori menüsünden "Aktivasyon Kodlarını", seçerek "Kod Ekle"ye tıklayıp kitabınız ile birlikte size iletilen aktivasyon kodu ile aktivasyon işlemlerini gerçekleştirebilirsiniz.

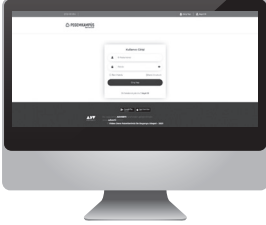
Aktivasyonunu yapmış olduğunuz konu anlatım kitabınızı "Video Dersler" sekmesinden görüntüleyebilir ve videolarınızı izlemeye başlayabilirsiniz.

Kitabın içerisindeki QR'ı okutarak ilgili kitabınızın videolarını izleyebilirsiniz.

Pegem Kampüs Web Sitesi Üzerinden Videolarınıza Erişebilmek İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

- 1 Mevcut tarayıcınıza <https://dijital.pegemkampus.com> yazarak web sitemiz üzerinden erişim sağlayabilirsiniz.
- 2 Pegem Kampüs üyeliğiniz yoksa "Kayıt Ol" butonuna tıkladıktan sonra formu doldurarak üyelik işlemlerinizi gerçekleştirebilirsiniz.
- 3 Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sağ üst sekmeye yer alan "Aktivasyon Kodlarını" alanından kodunuzu aktif edebilirsiniz.
- 4 Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra kategori alanından "Video Dersler" sekmesine tıklayarak videolarınıza ulaşabilirsiniz..

Aktivasyon Kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.

Aktivasyon Kodu ile aktif ettiğiniz video dersler 31 Aralık 2023 tarihine kadar geçerlidir.

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

MATEMATİK

SAYILAR

Sayı Kümeleri	2
Doğal Sayılar	3
Tam Sayılar	6
Tek ve Çift Tam Sayılar	7
Pozitif ve Negatif Sayılar	9
Ardışık Sayılar	11
Asal Sayı	16
Aralarında Asal Sayılar	17
Basamak Analizi	18
Çözümleme	23
Faktöriyel	25
Çözümlü Test 1-8	29

BÖLME - BÖLÜNEBİLME KURALLARI

Bölme	44
Bölünebilme Kuralları	48
Çözümlü Test 1-2	55

ASAL ÇARPANLARA AYIRMA EBOB-EKOK

Asal Çarpanlara Ayırma	60
Bir Tam Sayının Bölenleri	61
En Büyük Ortak Bölen (EBOB)	64
En Küçük Ortak Kat (EKOK)	67
Çözümlü Test 1-2	73

BİRİNCİ DERECE DENKLEMLER

Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklemler	78
Birinci Dereceden İki Bilinmeyenli Denklemler	81
Denklemler Sistemi	82
Özel Denklemler	84
Çözümlü Test	87

RASYONEL SAYILAR

Kesir ve Kesir Türleri	90
Rasyonel Sayılarda Dört İşlem	93
Ondalık Kesir	96
Rasyonel Sayılarda Sıralama	100
İki Rasyonel Sayı Arasındaki Sayıları Yazma	102
Çözümlü Test 1-2	103

ÜSLÜ SAYILAR

Üslü Sayılar	108
Üslü Sayılarda Dört İşlem	111
Çözümlü Test	117

KÖKLÜ SAYILAR

Köklü Sayılar	120
Köklü Sayılarda Dört İşlem	124
Kök Dışındaki Bir Sayının Kök İçine Alınması	129
Eşlenik (Paydayı Kökten Kurtarma)	129
İç İçe Sonlu Kökler	131
İç İçe Sonsuz Kökler	133
$\sqrt{A \mp 2\sqrt{B}}$ İfadesinin Kök Dışına Çıkarılması	134
Köklü Sayılarda Sıralama	135
Köklü Sayılarda Denklem Çözme	136
Çözümlü Test	138

ÇARPANLARA AYIRMA

Çarpanlara Ayırma	141
Özdeşlikler	144
III. Dereceden Özdeşlikler	149
Çözümlü Test	151

EŞİTSİZLİK - MUTLAK DEĞER

Eşitsizlikler	154
Reel (Gerçel) Sayı Aralıkları	158
Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Eşitsizlikler	158
Eşitsizlikler ve İşaret İncelemesi	160
Mutlak Değer	162
Çözümlü Test 1-2	167

ORAN - ORANTI

Oran - Orantı	172
Orantı Türleri	175
Ortalamalar	179
Aritmetik Ortalama	179
Geometrik Ortalama	181
Çözümlü Test 1-2	183

PROBLEMLER

Denklem Kurma Problemleri	188
Yaş Problemleri	195
Yüzde Problemleri	198
Faiz Problemleri	199
Kâr - Zarar Problemleri	201
Karışım Problemleri	204
İşçi Problemleri	206
Havuz Problemleri	208
Hareket Problemleri	210
Çözümlü Test 1-10	216

KÜMELER

Küme	245
Kümelerde İşlemler	247
Alt Küme	251
Küme Problemleri	252
Çözümlü Test	255

FONKSİYON - İŞLEM - MODÜLER ARİTMETİK

Bağıntı	258
Fonksiyon	258
İşlem	265
Modüler Aritmetik	271
Çözümlü Test 1-2	277

PERMÜTASYON - KOMBİNASYON - OLASILIK

Saymanın Temel Kuralları	286
Permütasyon (Sıralama)	288
Kombinasyon (Gruplama)	292
Olasılık	297
Çözümlü Test 1-3	304

TABLO VE GRAFİKLER

Tablo ve Yorumlama	311
Grafik ve Yorumlama	314
Çözümlü Test 1-2	323

SAYISAL MANTIK

Sayısal Mantık Problemleri (Diziler)	331
Sayısal Mantık Problemleri (Tablo ve Şekil)	335
Akıl Yürütme	343
Görsel Yetenek	349
Cevaplı Test 1-4	356

GEOMETRİ

GEOMETRİK KAVRAMLAR VE
DOĞRUDA AÇILAR

Geometrik Kavramlar	379
Açılar	379
Açı Çeşitleri	380
Açıortay	380
Tümler Açılar	381
Bütünler Açılar	381
Ters Açılar	382
Paralel İki Doğrunun Bir Kesen ile Yaptığı Açılar	382
Paralel İki Doğrunun Birden Çok Kesen ile Meydana Getirdiği Açılar	382
Kenarları Paralel Açılar	384
Kenarları Dik Açılar	384
Üçgenler	387
Üçgen Çeşitleri	387
Üçgende Temel ve Yardımcı Elemanlar	388
Üçgende Açılar ile İlgili Özellikler	389
Dik Üçgen	393
Üçgende Açıortay Teoremleri	398
Üçgende Kenarortay Teoremleri	402
İkizkenar Üçgen	406
Eşkenar Üçgen	408
Üçgende Alan	412
Üçgende Benzerlik	417
Üçgende Açı - Kenar Bağıntıları	425
Üçgen Eşitsizliği	425
Cevaplı Test 1-17	430

ÇOKGENLER VE DÖRTGENLER

Çokgenler	465
Dörtgenler	471
Paralelkenar	474
Eşkenar Dörtgen	478
Dikdörtgen	479
Kare	481
Yamuk	483
Deltoid	488
Cevaplı Test 1-5	489

ÇEMBER VE DAİRE

Çemberde Açı	500
Çemberde Yardımcı Elemanlar	500
Çemberde Yay ve Açı Özellikleri	501
Çemberde Kiriş Yay Özellikleri	505
Kirişler Dörtgeni	505
Çemberde Uzunluk	506
İki Çemberin Ortak Teğetleri	509
İki Çemberin Birbirine Göre Durumları	511
Üçgen Çemberleri	511
Teğetler Dörtgeni	512
Daireden Alan	513
Cevaplı Test 1-3	517

ANALİTİK GEOMETRİ

Noktanın Analitik İncelenmesi	524
Doğrunun Analitik İncelenmesi	531
Simetrikler	541
Eşitsizlikler	546
Cevaplı Test	548

KATI CİSİMLER

Prizma	551
Dikdörtgenler Prizması	552
Küp	554
Silindir	554
Piramit	557
Küre	561
Cevaplı Test 1-2	562

TÜRKÇE

SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcüğün Anlam Özellikleri	567
Sözcüklerde Anlam İlişkileri	572
Sözcüklerde Anlam Olayları	574
Kalıplaşmış Söz Öbekleri	574
Çözümlü Test	585
Cevaplı Test	592

CÜMLEDE ANLAM

Cümlenin Yorumu	596
Cümlenin Yapısı	603
Cümlenin Anlamı	607
Çözümlü Test	622
Cevaplı Test	630

ANLATIM BİÇİMLERİ

Anlatım Biçimleri	635
Öyküleyici Anlatım	635
Betimleyici Anlatım	635
Açıklayıcı Anlatım	636
Tartışmacı Anlatım	636
Düşünceyi Geliştirme Yolları	637
Anlatım Nitelikleri	639
Çözümlü Test	641
Cevaplı Test	645

PARAGRAF

Paragraf	651
Paragrafın İçeriği	652
Paragrafta Konu	652
Paragrafta Başlık	653
Paragrafta Ana Düşünce	653
Paragrafta Yardımcı Düşünceler	654
Paragrafta Tanıtılan Kişiyle İlgili Sorular	657
Parçaya (Metne) Dayalı Sorular	657
Tek Sorulu Paragraflar.....	658
İki Sorulu Paragraflar.....	659
Üç Sorulu Paragraflar	661
Dört Sorulu Paragraflar	664
Paragrafın Yapısı	665
Çözümlü Test	675
Cevaplı Test	686

SÖZEL MANTIK

Sözel Mantık	691
Soru Çözümünde Yararlanılabilecek Yöntemler	692
Sözel Mantık Soru Tipleri ve Örnek Çözümleri	699
Çıkarım Soruları	699
Şifreleme Soruları	700
Sıralama Soruları	701
Yer-Konum Bildiren Sorular	702
Yer-Yön Bildiren Sorular	705
Özne-Nesne İlişkili Sorular	706
Tablo Yorumlama Soruları	707
Çözümlü Test	710
Cevaplı Test	715

RAKAM: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 gibi tek haneli sembollere **rakam** denir.

SAYI: Rakamların tek başlarına veya bir çokluk oluşturacak şekilde bir araya gelmesiyle oluşan ifadelere **sayı** denir.

Örnek

- 7 bir rakam aynı zamanda bir sayıdır.
- 36 iki rakamdan oluşan bir sayıdır.
- 712 üç rakamdan oluşan bir sayıdır.
- 5391 dört rakamdan oluşan negatif bir sayıdır.

SAYI KÜMELERİ

1. Sayma Sayıları Kümesi

{1,2,3,...} kümesine **sayma sayıları kümesi** ve bu kümenin her bir elemanına bir **sayma sayısı** denir. Sayma sayıları kümesi " \mathbb{N}^+ " sembolü ile gösterilir.

2. Doğal Sayılar Kümesi

{0,1,2,3,...} kümesine **doğal sayılar kümesi** ve bu kümenin her bir elemanına bir **doğal sayı** denir. Doğal sayılar kümesi " \mathbb{N} " sembolü ile gösterilir.

3. Tam Sayılar Kümesi

{....., -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3,} kümesine **tam sayılar kümesi** ve bu kümenin her bir elemanına bir **tam sayı** denir. Tam sayılar kümesi " \mathbb{Z} " sembolü ile gösterilir.

Tam sayılar kümesi üç parçaya ayrılır.

a) Negatif Tam Sayılar Kümesi

Sıfırdan küçük (sıfırın solunda olan) sayıların oluşturduğu kümeye **negatif tam sayılar kümesi** ve bu kümenin her bir elemanına **negatif tam sayı** denir. Negatif tam sayılar kümesi " \mathbb{Z}^- " sembolü ile gösterilir.

" \mathbb{Z}^- " = {....., -3, -2, -1} dir.

Negatif tam sayılar sıfıra yaklaştıkça büyürler. Dolayısıyla en büyük negatif tam sayı "-1" dir.

b) Pozitif Tam Sayılar Kümesi

Sıfırdan büyük (sıfırın sağında olan) sayıların oluşturduğu kümeye **pozitif tam sayılar kümesi** ve bu kümenin her bir elemanına **pozitif tam sayı** denir. Pozitif tam sayılar kümesi " \mathbb{Z}^+ " sembolü ile gösterilir. " \mathbb{Z}^+ " = {1,2,3,.....} dir.

Pozitif tam sayılar sıfıra yaklaştıkça küçülürler. Dolayısıyla en küçük pozitif tam sayı "1"dir.

c) Sıfır bir tam sayıdır, fakat işaretsizdir. Yani pozitif ya da negatif tam sayı değildir.

4. Rasyonel Sayılar Kümesi

a ve b birer tam sayı ve $b \neq 0$ olsun. $\frac{a}{b}$ şeklinde yazılabilen sayıların oluşturduğu kümeye **rasyonel sayılar kümesi** bu kümenin her bir elemanına bir **rasyonel sayı** denir.

Rasyonel sayılar kümesi "Q" sembolü ile gösterilir.

$$Q = \left\{ \frac{a}{b} : a, b \in \mathbb{Z} \text{ ve } b \neq 0 \right\} \text{ dir.}$$

Örnek

$\frac{3}{8}, -\frac{12}{17}, 4, -25$ birer rasyonel sayıdır.

5. İrrasyonel Sayılar Kümesi

Rasyonel olmayan sayılara yani iki tam sayının bölümü şeklinde yazılamayan sayıların kümesine **irrasyonel sayılar kümesi** bu kümenin her bir elemanına bir **irrasyonel sayı** denir. İrrasyonel sayılar kümesi "Q" sembolü ile gösterilir.

Örnek

$\sqrt{10}, \sqrt[3]{-7}, \frac{\sqrt{13}}{5}, \dots$ birer irrasyonel sayıdır.

6. Reel (Gerçel, Gerçek) Sayılar Kümesi

Rasyonel sayılar kümesi ile irrasyonel sayılar kümesinin birleşim kümesine **reel sayılar kümesi** bu kümenin her bir elemanına bir **reel sayı** denir.

Reel sayılar kümesi "R" sembolü ile gösterilir.

$\mathbb{R} = \mathbb{Q} \cup \mathbb{Q}^c$ şeklinde ifade edilir.

Örnek

a ve b birer rakam olmak üzere, $3a + 4b$ ifadesinin alabileceği en büyük değer kaçtır?

- A) 65 B) 63 C) 60 D) 57 E) 54

Çözüm

İfadede kullanılacak rakamların farklı olup olmadığına dikkat edilmelidir. a ve b birbirinden farklı rakamlar denilmediğinden $3a + 4b$ ifadesinde en büyük değer elde etmek için $a = 9$ ve $b = 9$ seçilmelidir. Böylece $3a + 4b = 3 \cdot 9 + 4 \cdot 9 = 27 + 36 = 63$ bulunur.

Örnek

a, b ve c birbirinden farklı rakamlar olmak üzere, $5a + 6b + 3c$ ifadesinin alabileceği en büyük değer kaçtır?

- A) 115 B) 110 C) 105 D) 100 E) 95

Çözüm

Verilen ifadede rakamların farklı olması istendiğinden ve en büyük değer sorulduğundan en büyük üç rakam 7, 8 ve 9 seçilmelidir.

İfadede toplamın en büyük değeri sorulduğundan katsayısı en büyük olan bilinmeyene en büyük rakam değeri verilir.

O hâlde $a = 8$, $b = 9$, $c = 7$ seçilirse

$$\begin{aligned} 5a + 6b + 3c &= 5 \cdot 8 + 6 \cdot 9 + 3 \cdot 7 \\ &= 40 + 54 + 21 \\ &= 115 \text{ bulunur.} \end{aligned}$$

Örnek

x , y ve z birbirinden farklı rakamlar olmak üzere, $4x + 2y + 7z$ ifadesinin alabileceği en küçük değer kaçtır?

- A) 6 B) 7 C) 8 D) 9 E) 10

Çözüm

Verilen ifadede rakamların farklı olması istendiğinden ve en küçük değer sorulduğundan en küçük üç rakam 0, 1 ve 2 seçilmelidir.

Küçük değer elde etmek için bu değerler katsayılarının büyüklük sırası ile ters olacak şekilde seçilmelidir.

Yani $x = 1$, $y = 2$, $z = 0$ seçilirse

$$\begin{aligned} 4x + 2y + 7z &= 4 \cdot 1 + 2 \cdot 2 + 7 \cdot 0 \\ &= 4 + 4 + 0 \\ &= 8 \text{ bulunur.} \end{aligned}$$

Örnek

x , y ve z birbirinden farklı rakamlardır.

Buna göre, $4x + 3y - 8z$ ifadesinin alabileceği en küçük değer kaçtır?

- A) -72 B) -69 C) -68 D) 7 E) 10

Çözüm

Soruda rakamların farklı olması istendiğinden ve en küçük değer sorulduğundan katsayısı pozitif olan bilinmeyenlere küçük, katsayısı negatif olan bilinmeyenlere büyük değer verilmelidir. Yani, $x = 0$, $y = 1$ ve $z = 9$ seçilmelidir.

$$\begin{aligned} 4x + 3y - 8z &= 4 \cdot 0 + 3 \cdot 1 - 8 \cdot 9 = 3 - 72 = -69 \\ &\text{ bulunur.} \end{aligned}$$

DOĞAL SAYILAR

$\mathbb{N} = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$ kümesine **doğal sayılar kümesi** denir. En küçük doğal sayı "0" dir.

$\mathbb{N}^+ = \{1, 2, 3, \dots\}$ kümesine **pozitif doğal sayılar kümesi** denir.

En küçük pozitif doğal sayı veya sayma sayısı "1" dir.

Not:

$x, y \in \mathbb{N}$ ifadesi x ve y doğal sayı, $x, y \in \mathbb{N}^+$ ifadesi x ve y pozitif doğal sayı veya sayma sayısı şeklinde okunur.

Örnek

a , b ve c birbirinden farklı doğal sayılar olmak üzere, $a + 4b + 2c$ ifadesinin alabileceği en küçük değer kaçtır?

- A) 0 B) 4 C) 6 D) 8 E) 10

Çözüm

$a + 4b + 2c$ ifadesinin alabileceği en küçük değer bulunurken, denklemde verilen bilinmeyenlere kat sayılarının büyüklüğü ile ters olacak şekilde küçük doğal sayı değerleri verilir.

En büyük katsayı "b" nin olduğu için $b = 0$ sonra en büyük katsayı "c" nin olduğu için $c = 1$ ve son olarak $a = 2$ seçilir.

Böylece; $a + 4b + 2c = 2 + 4 \cdot 0 + 2 \cdot 1 = 4$ bulunur.

Örnek

x , y ve z pozitif tam sayıdır.

$3x + 2y + 4z$ ifadesinin alabileceği en küçük değer kaçtır?

- A) 0 B) 7 C) 9 D) 13 E) 16

Çözüm

x , y ve z pozitif tam sayılarının birbirinden farklı olduğu belirtilmediğinden ifadede aynı değer bütün bilinmeyenlere verilebilir. Burada kat sayılarının büyüklüğünün bir önemi yoktur.

Böylece $x = 1$, $y = 1$ ve $z = 1$ seçilirse

$$3x + 2y + 4z = 3 \cdot 1 + 2 \cdot 1 + 4 \cdot 1 = 9 \text{ bulunur.}$$

Bu bölümde yer verdiğimiz başlıkların bir kısmı ALES'te direkt olarak sorulan konulara dair değildir. Buradaki amacımız diğer konuların daha iyi anlaşılabilmesi için bazı temel bilgileri hatırlatmak ve işlem yeteneğinin gelişmesini sağlamaktır. Değindiğimiz konuların bir kısmı ilerleyen bölümlerde daha detaylı bir şekilde işlenecektir. Bu bölüm daha çok sözel bölümlerden mezun olan arkadaşlarımıza yönelik hazırlanmıştır.

Bu ünite, aşağıdaki konu ve alt başlıklar işlenecektir:

1. SÖZCÜĞÜN ANLAM ÖZELLİKLERİ

- Gerçek (Temel) Anlam
- Yan anlam
- Mecaz Anlam
- Terim Anlam
- Soyut - Somut Anlam
- Nitel - Nicel Anlam

2. SÖZCÜKLERDE ANLAM İLİŞKİLERİ

- Eş Anlamlı Sözcükler
- Yakın Anlamlı Sözcükler
- Karşıt Anlamlı Sözcükler
- Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler
- Genel-Özel İlişkili Sözcükler

3. SÖZCÜKLERDE ANLAM OLAYLARI

- Benzetme (Teşbih)
- Deyim Aktarması
 - İnsandan doğaya aktarma
 - Doğadan insana aktarma
 - Doğadan doğaya aktarma
 - Duyular Arası Aktarma
- Ad Aktarması (Mecazımürsel)
- Değınmece (Kinaye)
- Dokundurma (Tariz)
- Mübalâğa (Abartma)
- Dolaylama
- Güzel Adlandırma

4. KALIPLAŞMIŞ SÖZ ÖBEKLERİ

- Deyimler
- Atasözleri
- İkilemeler

5. KALIPLAŞMAMIŞ SÖZ ÖBEKLERİ

SÖZCÜĞÜN ANLAM ÖZELLİKLERİ

Türkçede bazı kelimelerin tek bir anlamı varken bazı kelimeler kullandıkları yere göre çok çeşitli anlamlar kazanabilir. Cümlenin iyi anlaşılması, cümlede kelimenin hangi anlamda kullanıldığının doğru anlaşılmasıyla mümkündür.

Tek anlamlı sözcükler: Sadece bir kavramı karşılayan sözcüklerdir.

Örnek

- ✓ **Buzul:** Kutup bölgelerinde veya dağ başlarında bulunan büyük kar ve buz kütlesi.

"Küresel ısınma nedeniyle kutuplardaki buzullar hızla eriyor."

- ✓ **Fırlatmak:** Hızla atmak, bulunduğu yerden dışarı atmak.

"Elindeki kalemi pencereden dışarı fırlattı."

Görüldüğü gibi yukarıdaki sözcüklerin sözlükte tek karşılığı vardır ve bu kelimelerin başka anlamlara gelebilecek kullanımı yoktur.

Çok anlamlı sözcükler: Kullanıldığı yere ve duruma göre birden çok anlam kazanabilen sözcüklerdir.

Örnek

- ✓ **Kaçmak:**

- Hızla koşup bir yere saklanmak: "Bir tehlike sezdiğin anda hemen eve kaçarsın."
- Fırlatmak: "Üç mahkûm hapisten kaçtı."
- Girmek: "Kulağına su kaçtı denizde."
- Yaklaşmak, benzemek: "Bu mavi, biraz yeşile kaçıyor."
- ...

Örneklerde görüldüğü gibi, "kaçmak" sözcüğü kullanıldığı yere göre farklı anlamlar kazanmıştır.

Örnek

- I. Masaya gelen pastayı dikkatli bir biçimde kesip servis etti.
- II. Aldığı ilaç, baş ağrısını bir an önce kessin diye umuyordu.
- III. Birkaç aydır faturaları ödeyemeyince telefonu kestiler.
- IV. Rüzgâr geminin yolunu kesiyor, istediğimiz süratle ilerlememize mâni oluyordu.
- V. Sınıf yorulunca dersi yarıda kesip ufak bir ara verme ihtiyacı duyduk.

Yukarıdaki cümlelerde "kesmek" sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

Çözüm

Kesmek sözcüğü,

- I. cümlede "düzgün parçalara ayırmak",
- II. cümlede "son vermek, gidermek",
- III. cümlede "bir şeyden yoksun bırakmak, işlevini engellemek",
- IV. cümlede "azaltmak, güçleştirmek"
- V. cümlede "bırakmak, bitirmek" anlamında kullanılmıştır.

Cevap E

Örnek

"Duymak" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde "işitmek, ses almak" anlamında kullanılmıştır?

- A) Ellerimin üzerinde bir kelebeğin gezdiğini duydum.
- B) Genç yaşta başardıklarından kıvanç duyuyordu.
- C) Bir yakınınızdan buraları terk edeceğinizi duydum.
- D) Adam, annesinin duymayan kulaklarına yalvarıyor.
- E) Bu romanı anlamasa da bir şey duysun istiyordum.

Çözüm

Duymak sözcüğü A seçeneğinde "nesnelere dokunmakla onların sıcaklık, soğukluk, sertlik, ağırlık, hareket vb. fizik durumlarından bilgi edinmek, hissetmek"; B ve E seçeneğinde "sezmek, fark etmek, hissetmek"; C seçeneğinde "bilgi almak, öğrenmek, haber almak" anlamında kullanılmıştır.

D seçeneğinde ise "işitmek, ses almak" anlamında kullanılmıştır.

Cevap D

Gerçek (Temel) Anlam

Bir sözcüğün zihinde karşıladığı ilk kavramdır. Diğer bir deyişle sözcük (tek başına) duyulduğunda ya da okunduğunda düşünülen ilk şeydir. Örneğin "ayak" dendiğinde akla gelen ilk kavram, o sözcüğün temel anlamıdır.

Örneğin,

- ✓ **Ağız:** Yüzde bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ. "Yeni matematik öğretmenimizin kocaman bir ağız var."
- ✓ **Ateş:** Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr. "Uyarlık ateşten doğmuştur."
- ✓ **Kesmek:** Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak. "Tüm gücüyle ipi kesmeye çalıştı."

Örnek

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "kuru" sözcüğü temel (gerçek) anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Evlerinin önünde çiçek açmaz kuru bir ağaç vardı.
- B) Yanakları tamamen kuru olsa da gözleri yaşarmıştı.
- C) Resimdeki kuru çöller ve tepeler, onu hüzünlendirdi.
- D) Bir kuru çayla karın mı doymuş, diye söylendi.
- E) Kuru bir anlatıma sahip olması, okunurluğunu azaltıyor.

Çözüm

Kuru sözcüğünün temel yani akla ilk gelen anlamı "Suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı"dır. B seçeneğinde "kuru" sözcüğü temel anlamıyla kullanılmıştır.

Cevap B

Yan anlam

Sözcüğün, "temel anlamı"ndan tamamen kopmadan kazandığı, onunla ilişkili yeni anlamlardır.

- ✓ Mağaranın ağız o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu
- ✓ Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar.
- ✓ Belediye, elektrik faturalarını ödemeyen şirketlerin elektriğini kesti.